KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian z „Potopu”

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **(1) Jasna Góra**

3. (2 pkt) **(1) Babinicz; (2) Radziwiłł** — po 1 pkt za lukę

4. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kmicic stanowczo potępia zdradę – odrzuca namowy Kuklinowskiego i nazywa go wprost zdrajcą, łotrem i arcypsem, choć wie, że ściąga na siebie jego nienawiść. Bohater, który sam wcześniej nieświadomie służył zdrajcy Radziwiłłowi, teraz broni Jasnej Góry i nie chce mieć nic wspólnego z ludźmi sprzedającymi się nieprzyjacielowi.
Punktacja: 1 pkt – określenie postawy: Kmicic gardzi zdradą / zdecydowanie ją potępia, nie daje się przekupić ani namówić do przejścia na stronę wroga. 1 pkt – uzasadnienie: obelgi wobec Kuklinowskiego (nazwanie go zdrajcą) i odrzucenie propozycji, mimo ryzyka; można odnieść do jego własnej przeszłości w służbie Radziwiłła, którą teraz odkupuje.

5. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Radziwiłł, poddając Litwę pod zwierzchnictwo Szwecji, zdradza Rzeczpospolitą; Kmicic, wierny swemu dowódcy i przekonany, że hetman działa dla dobra ojczyzny, wykonuje jego rozkazy, przez co mimowolnie staje się narzędziem zdrady. Gdy z ust księcia Bogusława poznaje prawdziwe zamiary Radziwiłłów, zrywa z nimi i porywa Bogusława, ściągając na siebie ich zemstę.
Punktacja: Wyjaśnienie istoty zdrady Radziwiłła (1 pkt); opis mechanizmu, przez który Kmicic zostaje w nią wciągnięty (1 pkt); ocena skutków dla dalszych losów bohatera (1 pkt). 3 pkt.

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wczesna, ślepa lojalność Kmicica wobec Radziwiłła prowadzi go do mimowolnego udziału w zdradzie, natomiast jako Babinicz kieruje się już wyższą lojalnością — wobec ojczyzny i wspólnoty — powieść wyraźnie stawia tę drugą postawę ponad ślepym posłuszeństwem wobec możnego pana.
Punktacja: Wskazanie przykładu lojalności Kmicica wobec Radziwiłła (1 pkt); wskazanie przykładu jego lojalności wobec ojczyzny jako Babinicza (1 pkt); wyjaśnienie, jak powieść wartościuje te dwa rodzaje wierności (1 pkt). 3 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **B**

2. (1 pkt) **(1) Damian**

3. (2 pkt) **(1) XVII; (2) Częstochowie** — po 1 pkt za lukę

4. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kmicic rezygnuje z wyprawy do Taurogów, choć tam przebywa ukochana Oleńka, i wybiera walkę z wrogiem u boku hetmana – dobro ojczyzny stawia przed sprawą osobistą. Pokazuje to jego przemianę: na początku powieści kierował się prywatą i porywczością (spalił Wołmontowicze, służył zdrajcy Radziwiłłowi), a teraz potrafi poświęcić własne uczucia dla Rzeczypospolitej.
Punktacja: 1 pkt – poprawne nazwanie wyboru: Kmicic stawia sprawę ojczyzny ponad prywatną sprawę (ratowanie Oleńki, zemstę na Bogusławie). 1 pkt – powiązanie z przemianą: dawny warchoł, który walczył dla „prywaty” (np. najazd na Wołmontowicze, służba Radziwiłłom), teraz podporządkowuje osobiste uczucia dobru Rzeczypospolitej.

5. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Powrót Jana Kazimierza z wygnania i jego uroczyste śluby, w których król zobowiązuje się otoczyć opieką swój lud, stają się dla ogarniętej wojną Rzeczypospolitej symbolem odnowionej jedności i wzmacniają wolę dalszego oporu wobec Szwedów.
Punktacja: Wskazanie okoliczności ślubowań króla (1 pkt); wyjaśnienie ich znaczenia dla morale wojska i szlachty (1 pkt); powiązanie z dalszym przebiegiem wojny w powieści (1 pkt). 3 pkt.

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Postacie historyczne, takie jak Czarniecki czy powracający z wygnania Jan Kazimierz, osadzają fikcyjne losy Kmicica w realnych wydarzeniach potopu szwedzkiego, nadając powieści wiarygodność i podkreślając jej patriotyczny wymiar — czyny bohaterów fikcyjnych splatają się z losami narodu, budując poczucie wspólnoty i nadziei.
Punktacja: Wskazanie sposobu wplecenia postaci historycznych w fabułę (1 pkt); wyjaśnienie funkcji uwiarygadniającej i patriotycznej tych postaci (1 pkt); odniesienie do idei powieści jako dzieła „ku pokrzepieniu serc" (1 pkt). 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 12 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	11–12 pkt
dobry (4)	9–10 pkt
dostateczny (3)	6–8 pkt
dopuszczający (2)	4–5 pkt
niedostateczny (1)	0–3 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/potop**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.